Poštnina plačana v gotovini | Leto LXII. štev. 258 | V Ljubljani, v ponedeljek 11. novembra 1929. | Cena Din 1·—

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 30 petit à Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inserati petit vrsta Din 4.—. Popusti po dogovoru. Inseratni davek posebej. »Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123. 3124, 3125 in 3126.

Dravska banovina je začela danes poslovati

Pomembni govori bana, podbana in zastopnika velikega župana ob prevzemu banskih poslov

Ljubljana, 11. novembra.

Davi sta ban g. Dušan Sernec in podban g. dr. Oton Pirkmayer prevzela službene posle ter pozdravila uradništvo. Točno ob ¼ 10. se je zbralo v veliki dvorani palače kr. banske uprave okrog 200 uradnikov in uradnic vel. županstva in onih uradov, ki sedaj prehajajo v področje kr. banske uprave. Ban je navzoče pozdravil z naslednjim govorom:

Govor bana ing. Serneca

Gospoda!

Po zaupanju našega presvitlega vladarja Nj. Vel. kralja Aleksandra I. sem postavljen za bana dravske banovine. Ko prevzemem to dostojanstvo, izjavljam, da se bom pri izvrševanju svojih poslov držal strogo zakona in absolutne nepristranosti. Predvsem pa bo moje delovanje usmerjeno po intencijah našega prevzvišenega gospodarja, ki jih je jasno in nedvoumno izražal domovin in širnemu svetu s kraljevskim aktom z dne 6. januarja in zakonom z dne 3. oktobra.

Če je kraljevski akt z dne 6. januarja prekinil dobo nebrzdanih razpaljenih strasti in strankarskih borb, ki se v svoji zagrizenosti niti pred tem niso ustavili, da se ne bi poslužile za svoje strankarske namene državno pravnih tendenc, ki niso bile več v skladu z močno in krepko državno edinco, — je pomen zakona z dne 3. oktobra ta, da se stavijo po Najvišji odločitvi notranji ureditvi naše države novi temelji, ki jih mora vsak iskren rodoljub z navdušenjem pozdravljati in ki navdajajo vsa srca s čutom globoke in iskrene hvaležnosti napram Njegovemu Veličanstvu.

Pri tej novi ureditvi naše države imamo mi vsi sodelovati iskreno in vdano, pred očmi edini cilj — vse za našega ljubljenega kralja in Jugoslavijo.

Zavedam se, da vidim pred seboj kader splošno priznanega prvovrstnega uradništva in da je pravzaprav odveč vam dajati navodila za uradno poslovanje. Ekspeditivnost, točnost, korektnost v vsakem oziru so lastnosti, ki a priori dičijo vsakega posameznika izmed vas. Hočem le na kratko omeniti, da morajo biti vse rešitve nepristranske, ne oziraje se na desno ali levo, strogo po zakonu. Vendar je vzeti zadnjo opazko s primernim razumevanjem in bom lažje prenašal najekstenzivnejšo razlago mrtve točke zakona, če jo v prid ljudstvu, kot neusmiljeno uporabo strogega paragrafa, če se dela stranki in ljudstvu po nepotrebnem težkoče in stroške. Občevanje s strankami naj bo vedno ljubeznivo in postrežljivo v vsakem oziru.

Kakor sem uvodoma naglašal, se je politično strankarstvo nehalo. Vendar se zavedam, da igrajo tozadevni imponderabilni psihološki momenti še veliko vlogo. In dokler obstaja človek iz krvi in mesa, ima ožje in ljubše prijatelje tu ali tam. Apeliram na vas in vas prosim, da bi tudi v izvenuradnem zasebnem življenju zastavili vse svoje moči in zmožnosti, da se vsa bivša strankarska nasprotstva bistveno ublažijo, če že ne bi mogla popolnoma izginiti. Novi duh naj navdaja od 6. januarja dalje vse ljudstvo in ravno politično uradništvo je pri tej novi usmeritvi v prvi vrsti poklicano, da izžareva smernice in tendence, ki so potebne za novo dobo zgodovinskega razvoja naše države.

Kar se mene tiče, sem formalno prisiljen naglašati, da bom eventuelne pregreške ali prestopke sicer pravično, a strogo in neizprosno kaznoval. Upam in prepričan pa sem, da mi bo slednje prihranjeno. Na drugi strani vas pa zagotavljam, gospoda, da bom imel za vse vaše težnje vselej primerno razumevanje, v vseh upravičenih zadevah vam bom vselej pomagal, kar bo v moji moči ter vas prosim, da se v takih slučajih z zaupanjem neposredno name obračate.

Ko stopamo tedaj z današnjim dnem v dravski banovini mi vsi složno na delo za novo ureditev našega ožjega delokroga, vas pozivljam, da damo duška naši udanosti napram Nj. Vel. kralju Aleksandru I., Njegovemu prevzvišenemu rodu in skupni domovini ujedinjeni Jugoslaviji. Da bi mili Bog Nj. Vel. našega kralja še dolgo let chranil zdravega, da bi mogli srečno in uspešno z današnjim dnem započeto delo končati pod Njegovim čilim in modrim vodstvom, v blagor in korist celokupnega prebivalstva, za močno in jako Jugoslavijo.

Slava Mu!

Pozivu bana se je vse uradništvo navdušeno odzvalo, nakar je bana pozdravil zastopnik vel. župana ljubljanske oblasti g. dr. Rudolf Andrejka

Govor zastopnika velikega župana dr. Andrejke

Gospod ban!

V imenu uradništva dosedanje županije ljubljanske in pooblaščen po zastopnikih državnih uradov, ki prehajajo z današnjim dnem v področje kraljevske banske uprave v Ljubljani, si dovoljujem predvsem izraziti naše veselje in zadoščenje nad velikim delom upravne preosnove, čigar zunanji izraz je tudi današnji čin, ko se oživotvarja kraljevska uprava dravske banovine.

To uradništvo je srečno, da pozdravlja danes v Vas, svojem vrhovnem šefu, moža, ki je kot izboren veščak na tehničnem polju aktivno deloval za povzdigo ljudskega blagostanja, ki je na vodilnih upravnih mestih kot poverjenik bivše deželne vlade za Slovenijo in kot minister za javna dela posvetil svoja bogata izkustva gospodarskemu napredku države in ljudstva in jih uveljavljal v znanstveno poglobljenem delu kot profesor na tehnični fakulteti naše univerze.

Državni uradniki in ostali državni nameščenci, ki prehajajo v sestav nove kraljevske banske uprave, so v najtežjih časih visoko dvigali in neomajno držali prapor **zvestobe do dela**, stvarnega, nepristranskega in požrtvovalnega. Brez zanimanja za politične boje, ki so razsajali mimo njih, ostali so nepristopni političnim uplivom, ki so čestokrat poskušali posegati med nje, pogostoma samim sebi v občutno škodo.

Danes, ko zmaguje izza rešilnega manifesta Nj. Vel. kralja načelo stvarnega in nepristranskega dela, zre to uradništvo z vedrim licem v bodočnost države in v svojo, saj ga navdaja globoka vera v končno zmago načela, ki se glasi: **Skrb za javno blaginjo v luči pravice!**

In ko zmaguje načelo zvestega dela, zmaguje hkrati tudi pravično spoznanje, da je treba temu zvestemu upravnemu uradništvu zagotoviti oni socijalni in materielni položaj, ki naj bo v skladu z njegovo važno in odgovorno službo.

Vaša dragocena zagotovila, gospod ban, ga utrjujejo v tej veri!

Prevzeti zanosa in zadoščenja med vidnimi uspehi preosnove naše uprave, Vas prosimo, gospod ban, da blagovolite **vzvišenemu inicijatorju tega velikega pokreta, Nj. Vel. kralju Aleksandru I.** predložiti **izraze naše globoke in hvaležne udanosti**, s katerimi vežemo obljubo, da bomo v svitu njegovih velikih idej vestno, nesebično in požrtvovalno pomagali izgraditi započeto stavbo mogočne in srečne kraljevine Jugoslavije!

Po tem, z odobravanjem sprejetem pozdravu, je spregovoril še podban g. dr. Oton Pirkmayer

Govor podbana dr. Pirkmayerja

Lepim in bodrilnim besedam, katere smo pravkar slišali od gospoda bana, naj dodam nekaj svojih misli in želj povodom zgodovinskega momenta, s katerim počenja kraljevska banska uprava dravske banovine.

V razvoju upravne reforme v naši kraljevine smo dospeli v eno najmarkantnejših faz, ki je inaugurirana z zakonom o nazivu in razdelitvi kraljevine na upravna področja in ki je dobila svoje jasnejše obeležje z zakonom o banski upravi. Proces, ki je počel z modrim vladarjevim aktom od 6. januarja t. l. se razvija v smeri, katera daje upravniku, ki gleda na stvar z očesom objektivnega strokovnjaka, najlepše nade za uspešen zaključek v izvajanju upravne organizacije in ustaljenju upravnega delovanja. Ta proces ni nikaka posebnost naše zemlje; mi mu najdemo paralele skoro v vseh evropskih državah, ki se več ali manj aktivno trudijo, da dospejo do nekega ideala upravne organizacije in upravnega delovanja. V vseh teh stremljenjih, katera ženejo najraznovrstnejši motivi, kakor jih pač življenjske in politične prilike posameznih držav ustvarjajo, najdemo mnogo skupnih točk, ki se dajo spojiti v eno osnovno črto, ob kateri vidimo rezultirati še tako raznolike komponente.

Ta osnovna črta se izraža v odločni tezi po racionalnosti uprave, kolikor se tiče formalno-tehnične strani, in v krepkem podčrtavanju kulturno-ekonomske misije uprave, kolikor se tiče njene vsebinske strani. Kot neizogibna posledica teh dveh karakterističnih temeljev idealne uprave nahajamo povsod krepko stremljenje po tej koncentraciji, to je po prenosu poslov s centrale na nižje upravne instance, a obenem dosledno izvajanje koncetracije imperija v jakih lokalnih upravah.

Tudi pri nas se reorganizacija ni mogla razvijati v nasprotstvu z omenjenimi osnovnimi načeli. Tudi mi smo krenili odločno na pravo pot, ter izkoristili izkušnje ostalega evropskega sveta. Zato vidimo, da je zakon o notranji upravi krepko podčrtal gori omenjena načela in, kar je posebno važno, postavil vso upravno delovanje na moderno bazo, ko ugotavlja, da se mora vse upravno delovanje usmeriti tako, da služi povzdigi duhovne in materijelne kulture v državi. Tako postane obča kultura naroda in zemlje alfa in omega upravnega delovanja. To je moto, ki mora spremljati vsak naš korak in naša najvažnejša naloga je, da ta moto presadimo v vsaki srez in v sleherno občino, da vzgajamo v tem smislu one, katerim zakoni poverjajo izvrševanje upravnih funkcij.

Ako ima uprava kulturno-ekonomsko silo, tedaj je jasno, da se mora prilagoditi kar najbolj faktičnemu življenju naroda in njegovim prilikam. Življenje naroda je kompliciran mehanizem, katerega dirigira nebroj komponent, ki so vse med seboj v zvezi in vodijo mogočno kolesje, katero funkcijonira kot celina ter zahteva upoštevanje te celine. S tem je upravičeno, da se državna uprava pojavlja v modernih državah koncentrirana v obči upravi pod enim šefom, ki je poklican, da budno pazi, da je upravno uradovanje skladno, da gre razvoj poedinih upravnih vej v pravilnem razmerju, da ni neracijonelnega trošenja sil in da harmonično delujoč upravni aparat da svoje maksimalne rezultate.

Pri nas je obča uprava v tem smislu z vsemi svojimi vrlinami uzakonjena in našla je še posebno afirmacijo v novi organizaciji banske uprave. Ona nam daje garancijo za kar najbolj uspešno delovanje tem bolj, ker prehaja na njo tudi delokrog, ki se je vršil do tedaj v oblastnih in sreskih samoupravah. Tako dobiva obča uprava svoje najvažnejše atribute pravilno aligirane lokalne uprave. Upravne funkcije, do sedaj deljene v državne in samoupravne, se nerazdružljivo spajajo v izvrševanju tako, da je uprava samo ena in usmerjena, da čuva državne in lokalne interese. Ona se pojavlja deljena samo v pogledu stroškov v zvezi z upravnim delovanjem. Ti se krijejo sedaj prvenstveno iz državnih sredstev, a v kolikor gre za saturiranje lokalnih interesov področja banovine, iz sredstev, ki se črpajo iz tega področja. S tem prehajamo iz dvotirnega upravnega sistema na enotirni, kateri nam daje možnost cenejše in skladnejše uprave.

Samo v kratkih obrisih sem vam predočil temelje našega novega upravnega sistema. Storim to, ker želim v vas vzbuditi prepričanje, da smo na pravem potu in da se lahko z najlepšimi nadami ter polnim optimizmom lotimo velikega dela, ki nas čaka. Ne smemo pozabiti, da smo ravno mi radi dosedanjega nivoja administracije na nišem področju poklicani, da postanemu primer dobro delujoče lokalne uprave. Na nas je, da se razprše predsodki in dvomi, ki se bodo znabiti pojavili tam, kjer banske uprave radi raznih težav ne bodo mogle pokazati takoj svojih uspehov. Zato se v tem svečanem trenutku zaobljubimo, da postanemo fanatiki dela za blagor naše širše in ožje domovine in da se ne bomo strašili težav, ki za nas ne smejo biti nepremagljive. Naj začetek poslovanja kr. banske uprave dravske banovine ne pomeni samo novega razdobja v zgodovini naše upravne reorganizacije, temveč tudi početek složnega in vzajemnega delovanja vseh dobro mislečih činiteljev, početek razumnega ustvarjanja ekonomskih in kulturnih dobrin, da pripravimo lepšo bodočnost našemu narodu in osiguramo mogočen razvoj naši mili domovini.

S temi iskrenimi željami vas prisrčno pozdravljam in prosim za vašo podporo in trajno sodelovanje.

Po končanih govorih sta se ban in podban spoznala z vsakim uradnikom in uradnico posebej, nakar je bila historična svečanost ob 10. končana.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 22.83, Berlin 13.515 — 13.545 (13.53), Bruselj 7.9112, Budimpešta 9.6937, Curih 1094.4 — 1097.4 (1095.9), Dunaj 793.57 — 796.57 (795.07), London 275.45 — 276.25 (275.85), Newyork 56.34 — 56.54 (56.44), Pariz 221.717— 223.717 (222.717), Praga 167.11 — 167.91 (167.51), Trst 295.07 — 297.07 (296.07).

ZAGREBŠKA PREDBORZA.

Devize: London 275.85, Newyork 56.43, Pariz 222.70, Milan 296.125, Curih 1095.90, Berlin 1353, Dunaj 795.5, Praga 167.5.

Efekti: pos. 85.25, vojna škoda 430.

INOZEMSKE BORZE.

Curih: London 25.17, Newyork 515.95, Pariz 20.32, Mlan 27.02125, Madrid 73.00, Berlin 123.425, Dunaj 72.58, Beograd 9.127, Praga 15.28125, Bukarešta 3.0825, Budimpešta 90.25, Sofija 3.72, Varšava 57.875.

Odpor bolgarske javnosti proti makedonstvujuščim

Pogosti atentati zbujajo ogorčenje tudi bolgarskih nacijonalističnih organizacij — Oproščeni atentatorji

Sofija, 11. novembra. AA. Kongres »Rodne zaščite« je sprejel resolucijo, v kateri obsoja neprestane atentate med makedonstvujuščimi ter poziva vlado k energičnim ukrepom proti nadaljnim atentatom, ki škodijo slovesu Bolgarske v inozemstvu. Obenem predlaga resolucija, naj vlada takoj kanzuje vse krivce.

List »Vardar« ostro napada skupino Vanče Mihajlova, o kateri trdi, da se je zaklela, da ne bo preje mirovala, dokler ne vprizori proti vsem protogerovcem pravcate Bartolomejske noči.

Sofija, 11. novembra. AA. V soboto zvečer je državni tožilec izpustil na svobodo Strahila Stojeva, ki je bil aretiran po umoru Todora Petrova Toskare. Sestra pokojnega Toskare ga je spoznala in trdila, da je pravi morilec njenega brata. Medtem pa je aretirani Stojev doprinesel dokaz po peterih pričah, da je bil ob času atentata doma.

Istočasno so bili izpuščeni na svobodo štirje atentatorji, ki so sodelovali pri umoru vojvode Pante Šiškova, češ, da je dokazno gradivo nezadostno.

Senzacijonalen proces v Moskvi

Pred sodiščem se zagovarja 72 protikomunističnih zarotnikov

Moskva, 11. novembra. Včeraj se je pričel pred tukajšnjim sodiščem proces proti 72 članom protirevolucijonarne organizacije. Organizacija je imela na zunaj versko obiležje ter se je izdajala za novo versko sekto, v resnici pa se je bavila s protirevolucijonarno in monarhistično propagando ter je imela posebno teroristično sekcijo. Pri razpravi sprva niso hoteli odgovarjati na vprašanja. Na vsa vprašanja sodnikov so imeli samo stereotipen odgovor: »Kristus je vstal«. Šele, ko so ostali obtoženci izdali vse podrobnosti, so se omehčali tudi voditelji, ki so prišli k razpravi v fantastičnih plaščih z rdečim križem na prsih. Proces bo trajal več dni.

Težka železniška nesreča v Belgiji

Vlak cestne železnice skočil s tira — 32 oseb ubitih, 10 težko ranjenih

Bruselj, 11. novembra. Včeraj se je pripetila na progi cestne železnice Kaffeli - Thongóres težka nesreča. Vlak, obstoječ iz 21 vozov in 2 lokomotiv, je peljal okrog tisoč ljudi z neke nogometne tekme nazaj v mesto. Na nekem ovinku sta obe lokomotivi zaradi prevelike hitrosti skočili s tira in se prevrnili. Naslednji trije vagoni so se razbili, četrti pa se je postavil počez. Naslednji vagoni so se s tako silo zaleteli vanj, da so ga dobesedno zdrobili. Doslej so potegnili izpod ruševin 32 mrtvih in 10 težko ranjenih. Nesrečo je zakrivil strojevodja prve lokomotive, ker je vozil prenaglo.

Novo nesoglasje med Anglijo in Rusijo

Moskva se ni odrekla komunistični propagandi v Angliji

— **Berlin,** 11. novembra. Iz Moskve poročajo, da je prišlo po komaj doseženem sporazumu med Anglijo in Rusijo zopet do novih nesoglasij. Hendersonov govor v angleški spodnji zbornici o ureditvi odnošajev z Rusijo je izzval v moskovskih krogih veliko nezadovoljstvo. Henderson je namreč izjavil, da je sovjetska vlada od vsega pričetka pogajanj pristala na to, da se odreče vsaki komunistični propagandi, nasprotno pa v Moskvi zagotavljajo, da ruska vlada ni prevzela tozadevno prav nikake obveznosti, marveč si je ohranila slejkoprej popolnoma svobodne roke. Moskovski tisk ostro napada Hendersona, češ, da slepomiši in si ne upa priznati dejanskega stanja.

Naraščanje naših vrednostnih papirjev

Pariz, 11. novembra. AA. »Temps« je priobčil v svojem finančnem pregledu poročilo o gibanju tečajev srbskih državnih papirjev. Poročevalec ugotavlja, da so srbski državni papirji na pariški borzi v zadnjem času znatno poskočili. 4odstotne obveznice posojila iz l. 1895. notirajo 164 frankov napram 163 v prejšnjem tednu; obveznice 5odst. monopolskega posojila iz leta 1902 so kotirale 705 frankov napram 723 frankom v prejšnjem tednu; obveznice 4 in polodstotnega posojila iz l. 1906 so dosegle 650 frankov napram 621 v prejšnjem tednu; garancijska pisma 4 in polodst. posojila iz l. 1910 pa kotirajo 636 napram 618 frankom v prejšnjem tednu.

Protifašistične demonstracije v Braziliji

Buenos Aires, 11. novembra. Včeraj popoldne se je vršila v nekem tukajšnjem kinematografu predstava, pri kateri se je predvajal film »Današnja Italija«, ki ga je izdala italijanska vlada v propagandistične svrhe. Med predstavo je prišlo do velikih protifašističnih demonstracij. Eksplodirala je tudi bomba, ki sicer ni povzročila škode, pač pa so demonstranti demolirali notranjo opravo dvorane.

Izpremembe v rumunski vladi

Bukarešta, 11. novembra. AA. Po informacijah iz vladnih krogov bodo izvršene v vladi še pred sestankom parlamenta dne 15. novembra razne izpremembe. Te izpremembe so v zvezi z izvedbo zakona o redukciji ministrstev in z novo administrativno reformo v Rumuniji. Več ministrov postranskih resorov bo imenovanih na položaje direktorjev novih administrativnih jedinic.

Neobičajno neurje v Alžiru

Pariz, 11. novembra. »Journal« poroča iz Alžira, da je v bližini Bougea vladalo včeraj strašno neurje. Vihar je bil tako silen, da je dvigal cele stebre vode in jih metal daleč v notranjost. Neurje je povzročilo veliko škodo.

Iz policijske kronike

Ljubljana, 11. novembra.

Čeprav je bila včeraj nekakšna neoficijelna Martinova nedelja — ponekod so že martinovali — je bilo danes proti pričakovanju na policiji nenavadno mirno. Izostali so celo običajni prepiri in pretepi in tudi vlomilci so počivali. Odkar ima policija vlomilsko družbo pod ključem, je v mestu mir pred to sodrgo. Razen manjše tatvine denarja in že vajenih tatvin koles in sukenj, davi ni bilo na policiji posebnih dogodkov.

Suknja je bila ukradena pekovskemu pomočniku Ivanu Dolinarju. V soboto zvečer je sedel v Bausovi gostilni na Krakovskem nasipu. Suknjo je pustil v prvi sobi, sam se je pa pomešal med goste in kvartače v drugo. Ta neprevidnost se mu je bridko maščevala, kajti ko je hotel gostilno zapustiti, je opazil, da mu je neznan tat odnesel suknjo, vredno 800 Din.

Sodarskemu mojstru Antonu Mohorju je bilo v soboto odpeljano kolo izpred Zorčeve hiše na Viču 43, kamor ga je bil prislonil. Kolo je znamke »Perfekt« in vredno okoli 800 Din. — Delavec Jakob Grebin je policiji prijavil, da mu je nekdo iz suknjiča ukradel listnico, v kateri je imel 280 Din.

V škofjeloški okolici se klati večja vlomilska tolpa, kar dokazujeta dva zaporedna vloma. Nedavno smo poročali o vlomu pri trgovki Mrakovi, te dni pa je bilo vlomljeno v Gorenji vasi pri posestniku Valentinu Žagarju. Vlomilci so odnesli razno obleko in zlatnino v skupni vrednosti 3320 Din.

Orožniki iz Dolenjega Logatca poročajo, da je bila posestniku Antonu Mačku iz Breda te dni odpeljana kobila rdečkaste barve z belo liso na čelu. Kobila je bila vredna okoli 6000 Din. Tat jo je najbrž odgnal preko meje.

Ob 15 letnici Mestnega pogrebnega zavoda

Mestni pogrebni zavod je bil ustanovljen 1. avgusta 1914. — Kratek historijat. — Zanimiva statistika pogrebov.

Ljubljana, 11. novembra.

L. 1913. je sklenil takratni ljubljanski občinski svet pod vodstvom župana dr. Tavčarja, preskrbeti občini novih denarnih virov. Pri proučevanju proračunov raznih nemških mest je bila občina opozorjena, da bi bilo zelo umestno in koristno, ustanoviti lasten pogrebni zavod. Še isto leto je odpotoval g. Šaplja, sedanji ravnatelj Mestnega pogrebnega zavoda, v vsa večja nemška mesta, da preštudira ustroj ondotnih pogrebnih ustanov. Na podlagi njegovega izčrpnega poročila je ljubljanska mestna občina dne 1. avgusta l. 1914. ustanovila Mestni pogrebni zavod kot pridobitno občinsko podjetje, ki naj obenem vrši socijalne naloge s posebnim ozirom na ubožnejše mestno prebivalstvo.

Zadevno koncesijo je izdala bivša c. kr. deželna vlada za Kranjsko. Ob ustanovitvi zavoda je odkupila mestna občina takrat obstoječi zasebni pogrebni podjetji Franca Doberleta in Josipa Turka ter podjetje Pogrebnega in podpornega društva državnih in železniških uslužbencev v Ljubljani. L. 1927. je mestna občina odkupila še pogrebno podjetje Ivana Rojine v Sp. Šiški in »Konkordijo« v tukajšnji deželni bolnici. Z zadnjim odkupom je postalo mestno pogrebno podjetje edino te vrste v Ljubljani.

Ker je bila vsa pogrebna stroka v Ljubljani združena v komunalnem podjetju, je bilo mestni občini omogočeno spričo razširjenega delokroga znižati pogrebne cene s posebnim ozirom na revnejše sloje v Ljubljani in vršiti v povečanem obsegu svoje socijalne naloge. Velike žrtve, ki jih je doprinesla mestna občina v dosego tega namena, naj bi se amortizirale iz dohodkov podjetja, izvirajočih iz luksuznih pogrebov.

Pregled pogrebov, izvršenih tekom 15 let, odkar zavod obstoji, t. j. od 1. avgusta l. 1914. do 1. avgusta t. l. izkazuje naslednje številke:

gala pogrebov je bilo	63
pogrebov I. razreda	536
» II. »	1.910
» III. »	1.495
» IV. »	950
» V. »	705
» VI. »	175
otroških pogrebov	1.203
ubožnih pogrebov	658
bratovskih pogrebov	1.617
ekshumacij v Ljubljani in drugod	121
prevozov	984
podrazrednih pogrebov (dajatev in cerkvenih pogrebov)	416
vojaških pogrebov	5.311
Skupaj	16.114

Brutto dohodki pogrebov v istem času so znašali 11,360.000 Din. Vsak pogreb je stal torej povprečno 705 Din. Zanimivo je, da izkazuje podrobna statistika pogrebov letno 620 do 700 pogrebov.

Sorazmerno s pogrebi je bilo izvršenih veliko število ekshumacij in prevozov (skupaj 1057). Prevozi so se vršili v najoddaljenejše kraje naše države in celo v inozemstvo. Najdaljšo turo je napravil avtomobil Mestnega pogrebnega zavoda lani meseca aprila, ko je po ekshumaciji enoletnega sinčka nekega francoskega profesorja na ljubljanskem evangeljskem pokopališču prepeljal krsto s trupelcem v krematorij na Dunaj, počakal, da so truplo sežgali, nakar je prepeljal žaro s pepelom v Strasbourg na Francosko. Za vestno izvršen prevoz je prejel zavod prisrčno zahvalo francoskega konzulata.

Vojaških pogrebov je izvršil Mestni pogrebni zavod 5311. Vojakov je pa pri Sv. Križu mnogo več pokopanih. Žal, da ni znano njih natančno število. Vojaška oblast je dopustila, da je nekaj časa oskrboval pogrebe Mestni pogrebni zavod, ko pa je začelo število umrlih vojakov čedalje bolj naraščati in so se pogrebi vršili v masah, je vojake sama skrivaj pokopavala. Zapisnik o vojaških pogrebih se je baje ohranil, vendar ga ni mogoče dobiti na vpogled. Računa se, da je pokopanih pri Sv. Križ najmanj okoli 7000 vojakov raznih narodnosti.

Pred leti je dobil Mestni pogrebni zavod kljub temu, da uživajo komunalna pogrebna podjetja zaščito obrtnega reda (kar je razvidno iz § 21 G obrtnega reda, zakon iz l. 1907, drž. zakonik št. 26), to se pravi, da imajo taka podjetja edino pravico pokopavati mrliče na svojem teritoriju, občutno konkurenco, kar je najbolje razvidno iz naslednjih številk: l. 1924. je izvršil Mestni pogrebni zavod 591 pogrebov, drugi zavodi 565; l. 1925. 605, drugi zavodi 630; l. 1926. 671, drugi zavodi 563; l. 1927. 632, drugi zavodi 564, lani 644, drugi zavodi 569. Skupno število po Mestnem pogrebnem zavodu izvršenih pogrebov v zadnjih 5 letih je znašalo torej 3143, po drugih zavodih pa 2891.

Razumljivo je, da je mestna občina, opirajoč se na zaščito obrtnega reda, vse storila, da prepreči konkurenco Mestnemu pogrebnemu zavodu na teritoriju ljubljanske mestne občine. Njeno prizadevanje je v polnem obsegu uspelo, ker je izdalo ministrstvo trgovine in industrije z aktom 7. oktobra t. l. odlok načelne važnosti, po katerem so izključena od izvrševanja pogrebne obrti vsa konkurenčna podjetja na področju ljubljanske mestne občine. Zadevni akt je prav te dni dospel v Ljubljano in se konkurenčna podjetja s sedežem izven Ljubljane obveščajo o njem. Omenjeni odlok prihaja v poštev za vse kraje v državi, kjer obstoje komunalna pogrebna podjetja. V Sloveniji torej poleg Ljubljane za Celje, Ptuj in Maribor.

Cene pogrebov so zelo nizke, ker ne dosezajo povprečno niti polovice valorizirane predvojne valute (1 Din = 44 kron). Pogrebi za revne sloje in otroke stanejo po dogovoru, pogrebi VI. razreda 600 Din, V. razreda 800 Din, IV. razreda 1100 Din, III. razreda 1850 Din, II. razreda 2800 Din, I. razreda 4600 Din in gala 7860 Din. Mimo teh pogrebov ima Mestni pogrebni zavod z raznimi karitativnimi društvi — okoli 16 jih je s tisočeri članov — pogodbe za izvrševanje pogrebov članov po znižanih cenah in z določenimi dajatvami; dalje dovoljuje pogrebni zavod raznim društvom pri pogrebih njihovih članov 10—15% popust od zavodnih razrednih cen.

Ker je vprašanje izvrševanja pogrebne obrti v Ljubljani po odloku ministrstva trgovine in industrije dokončno rešeno v prid Mestnemu pogrebnemu zavodu, se bodo že v doglednem času znižale cene pogrebom. Nadaljna posledica bo, da zgradi ljubljanska mestna občina na pokopališču pri Sv. Križu, in sicer na desni strani cerkvice prepotrebno mrtvašnico in mrtvaško vežo. Dovršen je že načrt in proračun, ki znaša 1 milijon Din.

Načrt predvideva v podzemlju moderno urejeno mrtvašnico za infekcijozne mrliče, obdukcijsko sobo, sobo za zdravnike, sobo za desinficiranje, večjo dvorano za polaganje krst v primeru večje nesreče, sobo za pogrebno moštvo, sobo za vratarja in hišnega oskrbnika. V pritličju (visoki parter) je predvidenih 15 prostorov za polaganje mrličev na mrtvaški oder, razvrščenih po razredih. V sredi bo večja dvorana s kupolo za opravljanje cerkvenih obredov, zadaj pa kapelica s stopniščem za polaganje najzaslužnejših mož na mrtvaški oder.

Mestni pogrebni zavod je nastanjen od l. 1927. v lastnem poslopju na Ambroževem trgu. Poslopje je bilo kupljeno za 1,200.000 Din ter je bilo kmalu nato adaptirano, tako da je danes najmoderneje urejeno. Poleg obširnih pisarniških prostorov v pritličju se nahajajo v njem naslednji prostori: 2 garderobi 1 oblačilnica za moštvo, 2 delavnici za okrasitev krst, 2 veliki skladišči za krste, 1 ročno skladišče za krste, pralnica za desinfekcijo ljudi in oblek, 3 velike remize za vozove, 1 prostor za konjsko opremo, moderni hlevi za konje, avtomobilska garaža in stanovanja za uslužbence. Mimo njih je nastanjenih v pritličju proti bivši šentpeterski vojašnici 11 strank, ki plačujejo najemnino po zelo nizki ceni.

Izmed prostorov so najbolj zanimiva skladišča za krste (najrazličnejše velikosti so in kvalitete) in remize za vozove. V njih stoje 1 gala voz, 4 stekleni vozovi, 2 cvetlična in 4 odprti vozje, 5 furgonov (zaprtih voz), večje število voz za duhovščino, avtomobil in končno vozovi za gospodarstvo.

Po pravilih Mestnega pogrebnega zavoda tvori podjetje »del premoženja ljubljanske mestne občine, a se mora voditi po trgovskih načelih popolnoma ločeno od ostale mestne uprave kot samostojno in dobičkanosno podjetje«. Upravo vodijo ljubljanski mestni občinski svet, upravni odbor podjetja in ravnatelj g. Šaplja. Pri zavodu so nastavljeni 4 uradniki 4 aranžerji, 3 kočijaži in 3 pomožni delavci.

Novi naročniki ljubljanske telefonske centrale

Po zadnji izdaji telefonskega imenika so se montirali še naslednji telefoni:

Akademski kolegij, ravnateljstvo	3281
Andrejčič Anton, dr., advokat	3334
»Avala«, časopisna agentura	3110
Bajec Ant., vrtnar	3242
Bajt Viktor, cvetličarna	3174
Battelino Viktor, zid. podjetje	3335
Brunčič Iv. in Rebernik F.,	3476
Burroughs Adding Mach. Comp.	3347
Čampa Josip, poštni uradnik	3048
Debelak Jožica, inž.	2803
Debelak Milutin, inž.	3404
Dereani Rado, borzni senzal	3459
Dolinar Fr., pekarija	3056
Drobnič Iv., dr.	3164
Eifler Ferd., tvorničar	2715
Friedler Emil, inž.	3463
Figovec, gostilnica	3260
Fink Marija, dr.	3008
Glaser Pavel, rač. uradnik	3368
Glavnik Celestina, Cerkvena ul. 5	3175
Gruden Igo, dr., advokat	3323
Havliček Fr., elektrot. podjetje	3421
Hidroteh. odsek obl. uprave	3155
Jelačin Iv. ml.	3495
Jemec Ed., dr.	3494
Knjigarna Učit. tiskarne	3397
Kopališče Ilirija	3306
Kubelka Jos., linijski kapetan	3409
Maurer L. & Co.	3106
Mesesnel Edvard	3266
Mis Fr., dr.	3284
Modic Iv., advokat	3318
Novak Janže, dr., advokat	3277
Okrajna blagajnica	2112
Planinšek Egon, veleprażarna	3204
Platner Jos., trg. agentura	3258
Podboršek Peter, trg. z vinom	3072
Podkrajšek Emil	3015
Podobnik Vinko, trg. z dromi	3313
Pošta Ljubljana 1, poste restante	2772
Poštna brzoj. uprava	2896
Potočnik Fr.	3460
Prelog A., pis. stroji	3456
Pummer Gustav, inž.	3086
Puntar Jos., dr.	3279
Rebernik Fr. in Brunčič Jos., plesk.	3476
»Remington«	3456
Rudarski institut	3364
Scagnetti Fr., prevoznik	3293
Sever Ant., prof.	3090
Smerkolj Leopold	3448
Smerkolj Albin	3438
Steiner Leon, tesarstvo	3255
Šimenc Iv., vrtnarstvo	3044
Tajništvo kmetske zveze	3235
Teološka fakulteta	3374
Tornago Ivan, inž.	3387
Tornago Leon, advokat	3415
Vok Ign., trgovec	3483
Weber Hani	3215
Žitnik Lud., meh. delavnica	3423

Komisar oblastne samouprave ljubljanske oblasti, Knaflijeva ul. 9, ima sedaj štev. 2481, 2482, 2483, 2484 in 2485.

Bivši telefoni štev. 2420 Kranjska hranilnica je dobila novo štev. 2481; štev. 3433, računovodstvo, novo štev. 2482; štev. 2626, oblastni odbor, pa novo štev. 3483. Popolnoma novi postaji sta pa štev. 2484 in 2485.

Prosveta

Ljudski koncert v Delavski zbornici

Ljubljana, 11. novembra.

Novoustanovljeni orkester glasbenega društva »Zarja« v Ljubljani je priredil v soboto zvečer v dvorani Delavske zbornice ljudski koncert pod vodstvom bivšega dirigenta šentjakobskega orkestra g. Danila Bučarja in s sodelovanjem šišenskega vokalnega kvinteta.

Spored je obsegal skladbe Mendelssohna-Bartholdyja, Beethovna, Griega in Suppeja, ki so deloma precej težke. Mendelssohnova Svatbena koračnica, znan koncertni komad, je bila zelo posrečeno odigrana, tako da si je orkester takoj pridobil simpatije občinstva. Vzorno je bila podana tudi Beethovnova overtura Egmont, ki je trd oreh celo poklicnim orkestrom. Čudili smo se tej eksaktnosti, ki si jo je novoustanovljeni orkester pridobil že po parmesečnem vežbanju.

Najbolj sta ugajali Griegova Azina smrt in Solvejgina pesem za godalni orkester. Interpretacijsko sta bili ti dve skladbi na višku.

Manj so ugajale pesmi, ki jih je zapel šišenski vokalni kvintet pod vodstvom konservatorista Krista Perka. Zdi se, da je imel kvintet nesrečen dan. Intonačno je bil nesiguren, premalo naštudiran in manjkala mu je zaokrožena celota. Baritonist je bil n. pr. premočan. Ima dober glas, ki je v kvintetu ves čas dominiral.

Po odmoru je nastopil zopet orkester »Zarje« in z velikim zanosom odigral sijajno Griegovo Udanostno koračnico. Sledila je popularna overtura Pesnik in kmet, podana z velikim umetniškim občutkom. Kot čelist se je odlikoval arhitekt g. Dev, sin skladatelja g. Oskarja Deva.

Lepo uspeli ljudski koncert je zaključila Sousova Koračnica kadetov, skladba lažjega značaja. Orkestru, oz. njegovemu agilnemu dirigentu g. Bučarju je bil v znak priznanja poklonjen velik lovorjev venec. Občinstvo je ves čas koncerta pazno sledilo izvajanju in mu je po vsaki točki viharno aplavdiralo. »Zarji« k njenemu posrečenemu nastopu orkestra iskreno čestitamo! Pri orkestru sodelujejo večinoma delavci, ki jim ni nobena žrtev prevelika, da se po končanem delu z vso ljubeznijo posvečajo glasbi.

Koncert so oddajali po radiu.

Jutri se poje Weinbergerjeva opera »Švanda dudak«. Naslovno partijo poje g. Janko. Dirigent g. Polič. Režiser g. Krivecki.

»Beneška noč«, Joh. Strauss ml. Opereta »Beneška noč« se poje v sredo 13. t. m. v ljubljanski operi. Komponist in izvajajoči so garancija za popoln uspeh. Dirigent je g. Neffat. Režiser g. Povhe.

Wagner: Valkira. Prihodnje dni se poje prvič v Ljubljani velikega Wagnerja opera Valkira. Skušnje so v polnem teku ter je upati na prvovrstno izvedbo. Delo naštudirata ravnatelj Polič in režiser Krivecki.

Beležnica

Koledar.

Danes: Ponedeljek, 11. novembra 1929, katoličani: Martin, pravoslavni: 29. oktobra, Anastasija.

Današnje prireditve.

Drama: Faust. A.

Kino Matica: Žena brez sramu ob 4. in pol 6. (Greta Garbo).

Kino Ideal: Stric Tomova koča.

Kino Ljubljanski Dvor: Priznanje .(Pola Negri).

Koncert Brandl - tria ob 20. v Filharmoniji.

Umetnostna razstava v Jakopičevem paviljonu.

Predavanje: Siguren, uglajen nastop doma in v družbi, ob pol 19. v dvorani Delavske zbornice. Predava prof. Šest.

Dežurne lekarne.

Danes: Leustek, Resljeva cesta, Bohinc, Rimska cesta.

Kako grade novo ljubljansko letalo

V tovarni inž. Bloudka, kjer grade novo ljubljansko letalo, ki bo kmalu dograjeno.

Ljubljana, 11. novembra.

Tam gori v prijazni Šiški, blizu železniškega prelaza in letalskega hangareja stoji lična tovarna, zgrajena v modernem slogu, z velikimi podolgovatimi okni in gladko fasado, pred katero se razprostira obširno dvorišče. Pes ovčjak je privezan na dvorišču. Divji čuvaj je to, nihče mu ne sme blizu. Bojček — tako mu je ime — je namreč brez dresure in zato mu ni zameriti, če je neolikan in nud na vse, kogar ne pozna.

To je tovarna inženierja Stanka Bloudka & Comp., kateri je ljubljanski Aeroklub poveril zgradbo novega letala, ki se gradi pa načrtih in konstrukciji samega ing. Bloudka. Tovarna, ki izdeluje razne potrebščine za železnice, trenutno ne obratuje v polnem obsegu.

Obratovalnica je velika pravokotna dvorana, v kateri so nameščeni razni stroji, stružnice, žage, stroji za varenje in skobljanje. Na zidu visi orodje za obdelavanje, vrtanje, struženje, piljenje, skoblanje železa in lesa. Spredaj, pri vhodu, pa je rezerviran prostor za novi avion.

Lep in ponosen tič bo to, sodeč po dosedanjih oblikah in delih. Letalo je domala že dograjeno. Že se vidi eleganten trup, ki stoji na stojalu z dvema močnima kolesoma, že so razpeta zadnja krila, montirano zadaj višinsko krmilo, pripravljena za montažo sprednja krila. Vse je še v surovem stanju, leseno in nedovršeno. Trup in krila je treba še prevleči s platnom, napeti bo treba tudi še žice, urediti to in ono, kljub temu so pa konture novega ljubljanskega letala že sedaj jasne.

Dolg bo kakih 7 metrov, razpetina kril bo znašala približno 10 metrov. Bo torej celo manjši kakor »Ljubljana«, zato pa bodo krila močnejša in masivnejša, kar je potrebno, kajti motor ima približno 80 konjskih sil in žene letalo s hitrostjo do 200 km na uro. Pri močnem zračnem odporu je potrebna velika stabilnost.

Kako delajo tako letalo, bo nemara zanimalo naše čitatelje. Razumljivo je, da po načrtih. Najprej sta mizarja, ki sta zaposlena pri gradnji, zgradila trup. Ni bila lahka stvar za mizarja vživeti se v popolnoma novo delo. Toda zmogla sta ga vseeno. Trup ni dal toliko dela, kakor krila. Leseno ogrodje trupa je bilo razmeroma kmalu zgrajeno, zahtevalo pa je veliko preciznost in trdnost. Izredno močan je trup, sestavljen iz več reber in drugih delov. Naravnost neverjetno je, koliko dela so dala krila. Konstrukcija kril se zdi na prvi pogled lajiku zelo enostavna, je pa zelo komplicirana. Mizarja sta morala uporabiti več vrst lesa, katerega sta morala na vse načine obdelati, sklejiti, upogniti, zviti, izrezljati, izžagati, nažagati, izpiliti itd. Krila so precej široka, iz močnega lesenega ogrodja, ki ima na sredi obliko X, ogrodje pa vežejo in podpirajo posamezna reberca, pritrjena drugo za drugim. Vse to je cizelirano in narejeno iz več vrst lesa. Mizarja sta porabila za letalo menda sedem vrst lesa, med temi gorsko židano smreko, oreh, smreko in lipo. Letalo je prevlečeno s tankim funirjem, povrhu pride pa še platnena prevleka. V krilih bodo nameščeni tudi bencinski tanki, ki pa še niso prispeli. Konstrukcija kril je posebna in bo v tem pogledu dosedaj edina te vrste na svetu. Krila so opremljena s stranskimi krmili, ki so z žicami v zvezi z aparatom. Vsi deli so trdno z oporami vezani med seboj, tam, kjer je to potrebno. Opore, razni okovi, obroči, vretena, sponi, vzvoji in navoji itd., je vse narejeno doma— večinoma iz duraluminija.

Razen stroja, ki je dobavljen iz inozemstva (tip de Haviland Mots) in par žic, je sploh narejeno in konstruirano vse doma, tako da bo letalo res pristen domač izdelek. Kdaj se bo drugi ljubljanski avijon dvignil v zračne višave, je težko povedati, upati pa je, da bo že v prihodnjih mesecih letalo dograjeno in da bo spomladi že letalo nad Ljubljano.

Prošnja orožništvu

Na orožnike se obračamo. Pred dnevi se je vračala večja družba s kolodvora z otrokom zvečer med 9. in 10. uro po levem hodniku proti Ježici domov. Po levem, za kolesarje prepovedanem hodniku jim je pridrvel v temi nasproti kolesar brez luči. Zaletel se je s kolesom v otroka ter ga podrl na tla tako, da se je otročiček skoro onesvestil. Kolesar se je pa hitro pobral, sedel na kolo in izginil v temo. Starši ga niso mogli prijeti, ker je zbežal. Otrok je dobil tik nad sencem težko poškodbo. Torej otrok bi bil kmalu ubit, in nihče bi ne vedel, kdo je kriv njegove smrti.

Proti takim brezobzirnežem morajo nastopiti orožniki. Po obeh straneh Dunajske ceste se vozi nebroj kolesarjev ponoči brez luči. Vozijo se nemoteno naprej, brez vsake kazni, brez vsake denarne globe. V našem primeru se je vozil kolesar po prepovedanem hodniku in sicer brez luči. Poleg tatvin, ki so na Ježici zadnje čase na dnevnem redu, imamo zdaj še to nadlogo, na katero opozarjamo orožnike in jih obenem prosimo, naj stopijo brezobzirnim kolesarjem pošteno na prste.

Ježičani.

O nepodjetnosti domačega kapitala

Mariborski Večernik »Jutra« je priobčil pod gornjim naslovom dne 31. oktobra na uvodnem mestu zanimiv članek, s katerim je list objavil glavne misli nekega svojega dopisnika. Vsebina članka je res zelo aktualna ter je s svojimi logičnimi dejstvi tudi pravilno orisala vzroke, ki naše zmožne sile, našo industrijo, naše finance in splošno blagostanje ovirajo, da si še niso pridobile pozicij, ki bi jih že lahko zavzemale. Zadnji odstavek omenjenega uvodnika govori, da je piscu znan mlad, nadarjen, široko svetovno izobražen doma in v tujini teoretično in praktično izvežban mož, ki je izdelal projekt za industrijsko podjetje, ki bi izdelovalo predmet, katerega vsak človek v mestu in na deželi stalno potrebuje, ki se pa v Jugoslaviji še ne izdeuje in se v velikih množinah uvaža. Dotični je v vsakem pogledu zmožen, da organizira in vodi tvornico, ki bi koristila vsem, najbolj pa Slovencem, svojim lastnikom. Žal se pa naš denarni trg v tej stvari odlikuje s svojo znano nepodjetnostjo, da se je bati, da se bo stvar realizirala s tujim kapitalom.

Toliko v kratkem o članku v »Večerniku«.

Mož, ki je mišljen kot inicijator omenjenega podjetja, mi je osebno prav dobro znan ter si to štejem v čast, kot Slovenec in Jugosloven pa v dolžnost, v našem najstarejšem časopisu razglasiti, da je naravnost greh in velika škoda, če bo duševni oče omenjenega projekta, ki razpolaga s talentom, energijo, pridnostjo in podjetnostjo, kar so bili, so in ostanejo glavni predpogoji za ljudi, ki so kdaj v enem ali drugem poklicu dosegli izredne uspehe — radi malomarnosti naših denarnih mogotcev prisiljen prodati svoj duševni produkt (načrt) tujcem ter stopiti v njihovo službo. Tvornica — o kateri žal ne kaže tukaj na drobno razpravljati — se bo nedvomno ustanovila ter si v Jugoslaviji in na Balkanu pridobila mnogo odjemalcev. Za isto se išče razmeroma mala vsota in so za fabrikacijo potrebne sirovine v domovini.

Kot domoljub pozivam vse domačine, ki lahko svoj denar (eventuelno tudi manjše deleže) varno in dobičkanosno nalože, da se za načrt podjetja zanimajo. Vse interesente prosim, da blagovolijo svoja vprašanaj glede informacij poslati na upravo »Sl. Naroda« pod šifro »Slov. kapital«.

Poudarjam, da pišem te vrstice nenaprošen iz lastne incijative ter brez osebnih interesov in znanja lastnika načrta, ker mislim, da se med bralci najdejo ljudje, ki jim bodo te vrste v vzpodbudo in korist. Končno je pa tudi že skrajni čas, da podjetja, pri katerih ne rabimo tujega kapitala, oživotvorimo sami.

K. F.

— **Obrtniki, ali je vaše delo brez vrednosti?** V »Slovencu« z dne 9. t. m. čitam, da se vrši 13. in 14. novembra premovanje goveje živine kar v štirih krajih kamniškega okraja. V vsakem kraju se bo razdelilo 6000 Din — torej skupaj 24.000 Din. Kdaj pa se bodo nagradili izdelki naših obrtnikov? Ali jim dele premije za najbolj izvežbane učence in pomočnike? Kmetovalec proda lahko vsak krompirček, vsako jajce, vsako žlico mleka, kadar hoče. Obrtnik pa mora iskati naročil, skrbeti in mučiti se v zaduhnil delavnicah ter plačevati davke in preživljati s težavo sebe in svojce. Zakaj se podpira en stan — drug enako produktiven stan pa ne? — Obrtnik.

— **Slabo stanje Masarykove ceste.** Prizadeti prosimo da se nam napravi hodnik do kolodvora in tlakovani prehod čez blatno morje pri aprovizaciji ali pri Ranzingerju. — Tu je stanje ceste res škandalozno.

— **Bolne žene** dosežejo z uporabo naravne **»Franz Josefove« grenčice** neovirano lahko iztrebljenje črevesa, kar često učinkuje izvanredno dobrodelno na obolele organe. Ustvaritelji klasičnih učnih knjig za ženske bolezni pišejo, da so ugodno učinkovanje »Franz Josefove« vode ugotovili z lastnimi preiskavanji. **»Franz Josefova« grenčica** se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah. 1/L

Pristopajte k „Vodnikovi družbi“

Dnevne vesti.

— **Iz državne službe.** Imenovani so za profesorja na srednji tehniški šoli v Ljubljani suplent Stanislav Klinc, za profesorja na trgovski šoli v Karlovcu suplent Julij Frelih, za pisarja v upravi za zaščito industrijske svojine pripravnik Ivan Priseker, za šumarskega inženjerja pri sreskem načelstvu v Gradačcu šumarsko-inženjerski asistent Josip Žužek in za carinskega posrednika pri glavni carinarnici v Mariboru in njenih oddelkih pomočnik carinskega posrednika Maks Samec; v višjo skupino je pomaknjen tajnik v upravi za zaščito industrijske svojine Franc Oblak.

— **Vojaški novinci,** ki so bili potrjeni k **zrakoplovnim edinicam,** bodo morali po novem zakonu o ustrojstvu vojske in mornarice služiti v kadru polni rok t. j. **24 mesecev in ne več le 18 mesecev kot so služili** do sedaj. 24 mesecev bodo morali služiti tudi vsi oni novinci, ki so nastopili svojo kadersko službo pri raznih **zrakoplovnih** edinicah šele po uveljavljenju novega zakona o ustrojstvu vojske in mornarice.

— **Iz sodne službe.** Vpokojena sta pisarniški oficijal pri okrajnem sodišču v Krškem Albin Lilleg in izvršilni uradnik pri okrožnem sodišču v Mariboru Josip Volavšek.

— **Poroka.** Danes se je poročil na Viču znani sokolski delavec g. Bruno Borštnik z gdč. Kristino Slugovo. Mladima zakoncema, ki ju prišteva viški Sokol med svoje najagilnejše člane, želimo obilo sreče.

— **Prevoz zemskih ostankov jugoslovenskih vojakov iz Pardubic.** Vojaška posadka in prebivalstvo mesta Pardubice se je v soboto popoldne poslovilo od zemskih ostankov jugoslovenskih vojakov, pokopanih med vojno na mestnem pokopališču. Na kolodvoru so se zbrali vojaški dostojanstveniki s poveljnikom garnizije polkovnikom Emingerjem, zastopniki mesta in raznih društev. Jugoslovensko poslaništvo je zastopal inspektor naših vojaških grobov na Češkoslovaškem M. Cvrčanin, ministrstvo narodne obrambe pa podpolkovnik Holy. Spomin **naših vojakov** je počastil v ginljivem govoru **predsednik** Češkoslovaške - jugoslovenske Lige Raušar. Pevsko društvo je zapelo žalostinko, na kar so položili zemske ostanke 189 jugoslovenskih vojakov v vagone.

— **Tretji češkoslovaški Narodni dom v** Jugoslaviji. Te dni je bil v Hecegovcu zgrajen tretji češkoslovaški Narodni dom v naši državi in sicer po zaslugi onodotnega mlinarja Vaclava Petra. V Hercegovcu, kjer biva okrog 80 Čehov, je ustanovil Petr tudi češko šolo, podružnico češkoslovaške banke v Zagrebu in sokolsko društvo. Petr je od leta 1921 župan Hercegovca in za svoje zasluge je bil že dvakrat odlikovan.

— **Orožniškim vpokojencem!** Ker je še precejšnje število orožn. vpokojencev, ki niso doslej v zadevi osebnih draginjskih in rodbinskih doklad še ničesar ukrenili, nameravajo nekateri vpokojenci pokreniti akcijo, da se to vprašanje uvede. Zato se vabijo vsi prizadeti vpokojenci, ki so vpokojeni na podlagi zakona o orožniškem pokojninskem fondu iz leta 1922. da nemudoma javijo svoje naslove podpisanemu društvu, da se zamore potem z zadevo nadalje postopati. Po prejemu naslovov slede nadaljna navodila. Društvo orožniških vpokojencev za Slovenijo v Ljubljani.

— **Zelo potrebna gospodarska publikacija.** Naš gospodarski svet že dolgo pogreša sistematično urejen adresar industrijskih, trgovskih in obrtnih podjetij, s katerim bi se tako doma, kakor trgovskim stikom izven mej ožje domovine olajšalo medsebojne zveze in informacije. Podobne publikacije ima gospodarski svet v vseh državah in pokrajinah. Pri nas dosedaj žal nismo bili v stanu, da bi mogli v tem oziru ustreči željam interesentov. Pomanjkanje takega adresarja je otežkočevalo zlasti našo izvozno delavnost in pa tudi medsebojne trgovske posle doma. Naši konzulati zunaj v svetu mnogoštevilnim interesentom ne morejo dati na razpolago zaželjenega gradiva. Tudi Zbornica za trgovino, obrt in industrijo in druge naše gospodarske organizacije so pri svojem praktičnem udejstvovanju tak praktičen pripomoček občutno pogrešale. Zato je davna želja gospodarskih organizacij, da se tak informativni adresar in poslovni pripomoček čimprej izda. Kakor sedaj čujemo ima iziti tak adresar v prihodnjih mesecih v založbi tvrdk Aloma Company in E. Podkrajšek. Redakcija je bila poverjena tajniku Zbornice za trgovino, obrt in industrijo g. Ivanu Mohoriču in ravnatelju dr. J. Bohinjcu. Interesenti bodo to dejstvo gotovo z veseljem pozdravili. Adresar bo poleg točnega pregleda naslovov in nazivov trgovskih tvrdk, industrijskih podjetij in obrtniških obratov vseboval tudi vse praktične informacije, ki so za podjetnika v vsakdanjem življenju potrebne. Predvsem pregled važnejših zakonov, pregled vseh javnih uradov, konzulatov v tu in inozemstvu, mednarodnih telefonskih zvez, mednarodnih trgovskih pogodb, strokovnih korporacij, brzojavnih naslovov, davčnih tabel, pristojbin socijalnega zavarovanja itd. Adresar bo važen za vsa podjetja, predvsem tudi za zunanja, katera hočejo biti z našim gospodarskim življenjem v poslovnih stikih. Na važno publikacijo našo gospodarsko javnost že danes opozarjamo.

— **Van Dyckova slika v apatinski cerkvi?** »Deutsches Volksblatt« poroča iz Apatina, da so tam odkrili v katoliški cerkvi prekrasno sliko, ki bo najbrž delo slavnega Van Dycka. Te dni se je namreč mudil v Apatinu nemški akademični cerkveni slikar Karl Greiner, ki je mnenja, da utegne biti krasna slika »Marijin Vnebohod« Van Dyckov original. Slika, ki je 5 m visoka in 3 m široka, je brez signature. Greiner trdi, da so poteze Madoninega obraza popolnoma podobne Antonius van Dyckovi ženi Mariji Rutwehn, ki jo je sloviti holandski umetnik večkrat portretiral. Sličnega mnenja je tudi starinoslovec Peter Krstonović iz Novega Sada. Slika je narejena popolnoma v Van Dyckovem slogu, z močnimi konturami in jo krase številne stranske figure, kar je bilo značilno za umetnikovo slikanje. Sliko je poklonil cerkvi bivši župnik Pachmayer.

— **Ita Rina v naslovni sliki »Prager Presse«. »Prager Presse«** prinaša v svoji tedenski prilogi slik v zadnji nedeljski številki na naslovni strani sliko naše filmske igralke Ite Rine v njenem najnovejšem filmu »Toni obešnjačka« (Galgentoni), režiranem po znanem gledališkem komadu slovitega nemškega dramatika Erica Egona Kischa. Film je bil posnet v Pragi, režiral ga je Karl Anton. Češki in tudi nemški listi so prinesli o filmu že laskave ocene, povdarjajoč izreden talent in naravno mimiko Ite Rine, ki sta z njeno fotogeničnostjo vred prišla do popolne veljave. Na sliki je Ita Rina izredno fotogenična in vse kaže, da se utegne res razviti v prvovrstno filmsko umetnico.

kino DVOR LJUBLJANSKI- TEL. 2730

Samo še danes! POLA NEGRI.

PRIZNANJE

Dosedaj še vedno razprodano!

Ne zamudite torej poslednje prilike! — Drama ljubavne strasti, požrtvovalnosti in zločina!

Ob 4., četrt na 7, pol 8., 9.

— **Vreme.** Vremenska napoved nam obeta večinoma oblačno in deževno vreme. Tudi včeraj je bilo po vseh krajih naše države oblačno in deževno. Najvišja temperatura je znašala v Splitu in Skoplju 15, v Beogradu 14.7 v Mariboru 13, v Zagrebu 12, v Ljubljani 10.4. Davi je kazal barometer v Ljubljani 762.9 mm, temperatura je znašala 9 stopinj.

— **Koliko pokadimo.** Uprava državnih monopolov objavlja zanimive podatke o prodaji tobačnih izdelkov, vžigalic in cigaretnega papirja od 1. januarja do konca septembra tekočega leta. Največ pokade v Srbiji. V Srbiji so pokadili v tem času 989 milijonov 997.926 cigaret, tobaka in cigar pa za 424,674.285 Din. Na Hrvatskem so pokadili cigaret, cigar in tobaka z 292,256.054 Din. Konzum tobaka v celi državi je znašal 4,572.933 kg, cigaret 2.941,265.394, cigar pa 30,548.569. Samo za tobak smo potrošili v 9 mesecih 1.317,137.836.32 Din. Cigaretnega papirja je prodala monopolska uprava za 5,457.703 Din, vžigalic pa samo v septembru 18,565.000 škatlic

— **Obrtniški koledar.** Zveza obrtnih zadrug v Ljubljani je izdala »Obrtniški koledar za leto 1930.«, v katerem so poleg običajne vsebine koledarjev več za obrtništvo važnih člankov in informacij, tako zakoni in naredbe o davčnih, taksnih, obtniških in drugih zadevah, razne pomožne tabele za krojače, čevljarje, mizarje, ključavničarje itd., stanje obrta in organizacije, pregled vseh zadrug in korporacij v dravski banovini itd. Koledar stane 13.50 Din in se naroča pri Zvezi obrtnih zadrug v Ljubljani.

Za dame! Za dame!

Pogrnjena miza

Strokovni tečaj o finem serviranju miz s predavanjem o prireditvah finih gostij — sprejemanju gostov, o občevanju itd., priredi na splošno željo gospa HELENA WEYAND, pisateljica iz Düsseldorfa ponovno v dneh 14., 15. in 16. novembra 1929 v zeleni dvorani Uniona dnevno od 16. do 18. in od 20. do 22. ure.

Predprodaja vstopnic za ves 3dnevni tečaj po 100 Din v Matični knjigarni in 14. novembra 1929 od 15. ure dalje pri blagajni v Unionu.

— **Samomor 19letne mladenke.** V Rumi se je pred par dnevi zastrupila z lužno raztopino 19letna Sokica Dunić. Nesrečna mladenka se je več dni borila s smrtjo, končno je pa podlegla notranjim poškodbam. Vzrok samomora je bila nesrečna ljubezen. Tragedija je vzbudila splošno sočutje z dekletovo materjo, katero usoda bridko tepe, kajti na ta način je izgubila že svojega tretjega otroka.

— **Vaška lepotica — fant.** V sremskem mestecu Šidu so imeli te dni senzacijo, kakršne ljudje še ne pomnijo. V maju je prišla iz Bjeline v Šid v fanta preoblečena kmečka lepotica Ljubica Milanović in kmet Tormi jo je sprejel za hlapca. Opravljala je v splošno zadovoljstvo tudi najtežja dela, zahajala v fantovsko družbo, pila, kadila in se celo brila, a nihče ni vedel, da je v resnici dekle. Kot hlapec si je prilastila ime Ljubomir. Slednjič je začela mešati glave tudi dekletom. Lepa hčerka bogatega veleposestnika Kovinčiča Nevenka se je zaljubila v Ljubomira in hotela se je ž njim poročiti. Vse prigovarjanje roditeljev, da siromašen hlapec ni primerna partija za njo, ni nič pomagalo in končno so roditelji popustili. Za poroko je bilo že vse pripravljeno in dekle bi se bilo poročilo z dekletom, da se ni zgodilo nekaj nepričakovanega. Nekomu je bila med popivanjem ukradena listnica in fantje so po krivem obdolžili tatvine hlapca Ljubomira in zahtevali od orožnikov naj ga preiščejo. Orožniki so ga res preiskali in ugotovili, da gre za dekleta. Ljubica se je morala vrniti v pristojno občino.

— **Fatovska posurovelost.** Včeraj so v ljubljansko bolnico pripeljali Franceta Završnika — podrobnosti še niso znane, ker je še vedno nezavesten — katerega so vaški fantje strahovito pretepli. Njegovo stanje je zelo kritično.

— **Zet ubil tasta.** Hčerka bogatega posestnika Bošnjaka na ročanski pristavi pri Somboru se je pred leti poročila z Nikolo Stojšičem proti volji svojega očeta, ki jo je radi tega razdedinil. Te dni pa je bil rojstni dan starega Bošnjaka in mlada zakonca sta prišla k njemu na obisk, da se pomirijo. Stari Bošnjak pa se ni dal ugnati in ju je zapodil iz hiše. V jezi in razburjenju je zet pograbil poleno in udaril tasta dvakrat po glavi, da je bil ta takoj mrtev. Kakor zatrjujejo očividci tragedije, je Bošnjak zeta prvi napadel z nožem in ga je ta udaril samo v silobranu.

— **Živa baklja.** Strašne smrti je te dni umrla 39letna Katica Šandor iz Pečnika pri Slavonskem Brodu. Ko je stala pri štedilniku, se ji je nenadoma vnelo krilo in hipoma je bila v plamenih. Njeno obupno kričanje so začuli sosedje, ki so ji takoj priskočili na pomoč in jo pokrili z odejami. Reva pa je kljub temu zadobila tako težke opekline, da je kmalu po prevozu v bolnico umrla.

— **Poskušen samomor beograjskega profesorja.** V Petrovaradinu se je te dni ustrelil beograjski gimnazijski profesor Živojin Gjorgjević, ki je prišel na obisk k svojim roditeljem. S prestrelienimi pljuči so ga prepeljali v novosadsko bolnico, kjer se bori s smrtjo.

— **Nesreče in nezgode.** Davi je bila rešilna postaja pozvana v Vevče, kjer je okoli 9. stroj zagrabil delavca Alojzija Mojškerca za levo roko in mu odtrgal vse prste. Na Rakovniku je neki deček pahni 91letnega Jožeta Gartnerja tako močno, da je padel in si zlomil levo roko.

Iz Ljubljane

—lj **25-letnica poroke.** Jutri praznuje 25-letnico poroke zastopnik znane veletvrdke I. C. Mayer g. Peter Papež in njegova soproga Ana rojena Vernik. S proslavo 25-letnice poroke združujeta tudi zanimiv jubilej 25-letnega naročništva »Slovenskega Naroda«. V narodnem duhu, kakor živita jubilanta, sta vzgojila tudi hčerko edinko Svetko. Jubilantoma želimo še mnogo let srečnega življenja in jima iskreno čestitamo!

—lj **Predavanje za fotoamaterje.** Turistovski klub »Skala« priredi na pobudo fotokemične tovarne »Perutz« poučno predavanje o fotografiji. Veliko število onih, ki se pečajo več ali manj s fotografiranjem, toda često se slišijo pritožbe zlasti od začetnikov o neuspehih na tem polju in često si tudi vešč amater, kakor tudi fotograf - strokovnjak ne more razlagati eventuelnih napak, ki se pojavijo večkrat povsem nepričakovano. Mnogo je tudi onih, ki vsled neznanja in nepoučenosti opuste estetsko uveljavljenje potom fotografične kamere. Naravno —! Vsa fotografija je v tako ozki zvezi s kompliciranimi kemičnimi procesi, da je silno mnogo možnosti, ki zamorejo privesti do najrazličnejših napak. Le-te se dostikrat pripisujejo materijalu, katerega dotičnik uporablja. Toda te pritožbe so običajno neupravičene in le prikrivajo pogostokrat nepoznanje stvari same. Da se tudi pri nas, kjer se razmeroma jako veliko ljudi peča s fotografijo, temu odpomore in da se smisel za to lepo, estetsko udejstvovanje še poglobi, se je odločil foto-odsek T. K. Skale, povabiti znanega alpinskega fotoamaterja g. Karla Koraneka z Dunaja ,da v nazornih izvajanjih na podlagi skrbno zbranih diapoztivov obrazloži vso tehnično stran fotografije. Predavanje bo zato v Ljubljani novost in za vsakogar, ki se ga bo udeležil, dobra šola. Da bo končni namen te prireditve čim uspešnejši, se vrši predavanje brezplačno za vsakogar. Tozadevne brezplačne vstopnice so na razpolago po vseh foto-trgovinah in sicer: drogerija »Adrija«, Gregorič, Kanc in Pogačnik. Predavanje se vrši v sredo 13. t. m. v veliki dvorani hotela »Union« ob 8. zvečer.

—lj **Napravite red pri dolenjskem mostu.** Že parkrat se je pisalo o velikem blatu, ki je pri dolenjskem mostu. Sedaj leži že par dni ob hodniku par kubikov mestnega cestnega blata in nihče ne poskrbi, da bi se odpeljalo kam to nesnago. Potreben je hodnik čez cesto pred mostom, sicer je treba ob deževnih dneh čolna, da se pride od Grubarjevega nabrežja čez cesto. Veliko blata povzroča tudi pranje avtobusov pred Češnovarjem. Ali se ne bi našlo za postajališče bolj primernega prostora — n. pr. v mirnem Privozu ali pri piramidi ob Grubarjevem prekopu? Prosimo mestni magistrat, da posveti malo skrbi okolici dolenjskega mostu!

Pozor, mladoporočenci!

Oglejte si zalogo: otomane v raznih vzorcih, peresnice, žimnice, divane, salonske garniture dobite najceneje samo pri tvrdki

F. SAJOVIC, Ljubljana, Stari trg 6.

—lj **Opozarjamo na današnji koncert** v dvorani Filharmonične družbe. Koncertira komorno udruženje Brandl-trio. Na programu so sledeče točke: Beethoven Trio v b-duru za violino, čelo in klavir, Händl: Sonata v g-molu za čelo in klavir, Brahms: Sonata v d-molu za violino in klavir, Smetana: Trio v g-molu za violino, čelo in klavir. Violino igra ga. Brandl Franika, čelo gdč. Folger Hilda in klavir Reiss Herta. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

—lj **Sadjarska in vrtnarska podružnica v Ljubljani,** priredi jutri 12. t. m. svoje prvo predavanje in sicer točno ob 20 v prostorih Mestne dekliške šole pri sv. Jakobu v Ljubljani. Predaval bo g. J. Štrekelj, šolski nadzornik v p. »O vinski trti na domačem vrtu«. S tem začne ciklus predavanj, ki jih namerava podružnica prirejati vsak torek do spomladi. Odboru podružnice se je namreč posrečilo tudi letos pridobiti lepo število priznanih strokovnjakov v teh strokah, ki bodo poljudno predavali. Na novo se je uvedlo tudi nekaj predavanj o vzreji mladih živali. Članstvo podružnice pa tudi ostalo občinstvo se najvljudneje vabi, da se redno udeležuje predavanj, ki se vrše letos v I. nadstropju v dvorani omenjene šole. Tajništvo.

—lj **Ljubljanski Sokol** opozarja svoje članstvo in sokolsko javnost na svojo telovadno akademijo, katero priredi v soboto 30. t. m. v društveni telovadnici v Narodnem domu; v nedeljo pa se bo vršila proslava 1. decembra in svečana zaobljuba novega članstva. 632/n

M. U. Dr. I. Staudacher

SPECIJALIST ZA OTROŠKE BOLEZNI

NUNSKA ULICA ŠT. 8

ORDINIRA OD 10.—11. IN OD 2—4.

—lj **Profesor O. Šest govori** drevi o **sigurnem, uglajenem nastopu doma in v v družbi** v dvorani Delavske zbornice ob pol 19. uri na Miklošičevi cesti, pritličje. Vabljeni ste vsi, vstop prost, prispevek za kurjavo Din 3. — **TKD Atena.** 633-n

— **Javna dražba zarubljenih predmetov,** bo dne 16. novembra 1929 od 9 ure dopoldne dalje na mestnem magistratu. Mestni trg 1-p. Več na razglasu, ki je nabit na mestni deski.

—lj **Kandidat smrti.** Snoči si je v neki kavarni prerezal žile na roki natakar Slavko Z. Rešilni avto ga je prepeljal v bolnico, kjer so ga obvezali in mu nudili prvo pomoč Kandidat smrti je že izven nevarnosti. Vzrok poskušenega samomora ni znan.

Nogavice ‚Bellaflor‘

vse modne barve

á Din 58·—

Srečko Vršič nasl.

V. LESJAK

Šelenburgova 3

Iz Celja

—c **Koroški koncert v Celju.** V soboto popoldne so se pripeljali iz Ljubljane koroški pevci iz Št. Ilja, Loge vasi, Bilčovsa in Škofiča na Koroškem. Na peronu celjskega koldvora jih je pričakovala velika množica celjskega prebivalstva, ki je drage koroške brate navdušeno pozdravila, Železničarska godba je zaigrala v pozdrav »Triglavsko koračnico«, nakar so v kratkih besedah pozdravili goste: v imenu mestne občine celjske podnačelnik dr. Ogrizek, v imenu okoliške občine načelnik Mihelčič in v imenu Jugoslovenske Matice juvelir Rafko Salmič. Nato se je razvil dolg sprevod z godbo na čelu po mestnih ulicah in odšel pred Zdravstveni dom, kjer so se gostje nekoliko uredili, nakar so odšli v hotel »Evropo« k večerji. Ob 20. se je pričel v nabito polni veliki dvorani Narodnega doma koncert, ki je prekrasno uspel. Navdušenje za koroške brate in za prelepo koroško pesem ni poznalo meja. Žal, da je bila dvorana premajhna in marsikdo ni mogel v njo. Nedvomno bi bolj ustrezala velika dvorana v Celjskem domu.

—c **Dan Rdečega križa v Celju** bo v soboto 16. t. m. ob 20. v zgornjih prostorih Narodnega doma. Program večera je izredno pester in je upati, da ne bo nihče manjkal, kdor ima vsaj malo srca za trpečega brata.

—c **Samaritanski tečaji društva Rdeči križ v Celju** se bodo vršili pod vodstvom zdravnika dr. Fišerja v Zdravstvenem (bivšem Invalidskem) domu v Gregorčičevi ulici. Sestanek vseh onih, ki se nameravajo tečaja udeleževati, bo 13. t. m. ob 18.15 v pritličju Zdravstvenega doma in se bo istočasno določilo dneve, ob katerih naj bi se tečaji vršili.

—c **Mlad je začel.** V soboto zvečer okrog 19. je bil na Krekovem trgu na zahtevo pasantov aretiran komaj 18-letni brezposelni natakar Maks V., ki je brez stalnega bivališča, doma pa iz Sevnice, ker se je sprehajal po trgu z neko neznano žensko in jo ponujal mimo idočim moškim proti primerni nagradi. Ženska je nevarnost še pravočasno zavohala in se aretaciji izognila z begom. Izginila je brez sledu v gozdu nad mestnim parkom. V. in njegova spremljevalka sta se s tem ogabnim poslom bavila že tudi v Zagrebu, Ljubljani in v drugih mestih. Na policiji so ugotovili, da zasledujeta V.-a dve tiralici zaradi tatvine. Izročen je bil sodišču.

—c **Kolo je ukradel.** V Gorenjakovi gostilni na Kralja Petra cesti je opazil domači mesarski pomočnik Avgust Haložan v soboto zvečer okrog 22.30, da je neki mlajši moški odpeljal iz veže gospodarjevo 800 Din vredno kolo. Nemudoma je skočil ta tatom in ga prijel. Bil je to 20-letni opekarniški delavec Tomaž Klavar iz Sp. Hudinje, katerega so po zaslišanju izročili sodišču.

Odol osveži, obvaruje in čisti usta in zobe.

Danes je dan miru

Na današnji dan pred 11 leti je bila končana svetovna vojna — Danes so po vsem svetu za 2 minuti ustavili promet, da počaste spomin v svetovni vojni padlih in propagirajo večni mir

Ljubljana, 11. novembra.

Danes mine 11 let, odkar je bila končana najstrašnejša bojna vihra, ki je do temeljev pretresla ves svet. Ta datum pomeni preokret v zgodovini človeštva. V želji po trajnem, toli težko pričakovanem miru in slogi so narodi malodane vsega sveta v zadnjih 11 letih storili vse mogoče, da si zagotove neogrožen razvoj.

Žene, ki so v svetovni vojni prebile neizmerno gorja, izgubljale može, sinove, očete, brate . . . pa smatrajo še prav posebno za svojo misijo, da se z vsemi sredstvi bore proti vojni. Že sredi vojne blaznosti se je kot naravna reakcija proti razbesneli vojni furiji ustanovila mednarodna ženska organizacija, ki si je postavila mir za namen in cilj svojega delovanja. Po vojni pa so si skoraj vsa narodna in mednarodna ženska društva in vse svetovne ženske zveze vzele v svoj program **delo za mir.**

V mnogih državah so ženske dosegle, da se vrši vsako leto novembra meseca **Dan miru.** Takrat preneha ob gotovi ur za par minut vse delo; po uradih, bankah, po trgovinah, v tovarnah in obratovalnicah, na polju in doma preneha za nekaj minut vse delo, vsakdo sklepa roke v tihi pobožni želji: mir, za večne čase mir! In v cerkvah vseh veroizpovedanj molijo: Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji!

Tudi Jugoslovenke preveva vroče hrepenenje, da se nikoli več ne povrnejo dnevi vojnih grozot. Toda kdaj bo želja po miru, kdaj bo sloga **vseh** tako močna, da uduši za večne čase prasket peklenskih strojev, da ne bo tehnika iskala vedno novih, vedno bolj strupenih plinov, ki v hipu lahko izpremene cvetoča mesta v prah in pepel? Kdaj bo naša želja tudi želja vseh naših sosedov? Kdaj pride svet do spoznanja, da treba vse mednarodne spore in krivice poravnavati z orožjem duha v mednarodnih razsodiščih, ne pa z bombami, topovi in stupenimi plini?

Žena kot mati in vzgojiteljica svojih sinov je v prvi vrsti poklicana in lahko mnogo deluje v pokretu za stalnost mednarodnega miru. Toda vseobči in trajni mir je mogoč le, ako celokupna odgoja v vseh **državah krene** v pravec, da se nasilna, osvajalna narava v človeku ukroti ter dobimo novo človeštvo, ki bo povsem drugače gledalo na življenje v rodbini, državi in na mednarodne odnošaje. A za to treba velikanskih naporov, vse razumevajoče ljubezni, železne volje smotrenega dela milijonov ljudi in mnogo, mnogo časa.

Društvo narodov, Mednarodna liga žen za mir in svobodo, Rdeči križ, Pomladek Rdečega Križa in mnoge druge svetovne organizacije, moške in ženske, posvečajo vse svoje zanimanje in požrtvovalno delovanje v dosego svetovnega miru. Avgusta l. 1928 so mnoge velike države, med njimi Nemčija, Severna Amerika, Belgija, Francija, Velika Britanija Japonska itd. podpisale Kellogov pakt, po katerem se »odrekajo vojni«. Vse to sicer nikakor ne jamči, da vojne ne bo več, vendar se približujemo vsaj s počasnim korakom prepričanju, da je vojna — zločin.

Propaganda miru v Ljubljani

Ministrstvo prosvete je pred dnevi sporočilo prosvetnemu oddelku v Ljubljani, naj se tudi v Sloveniji v vseh šolah prekine pouk in vrše predavanja, v katerih naj se učiteljstvo spominja grozot svetovne vojne in spregovori med drugim tudi v Društvu narodov. Ministrstvo prosvete je priporočilo, naj se po možnosti vrši male slavnosti z igrokazi in recitacijami. Prosvetni oddelek je o aktu ministrstva prosvete obvestil vsa šolska vodstva in tako sta se proslavili dve minuti svetovne tišine v vseh šolah z lepimi spominskimi govori.

V ostalem proslava ni bila organizirana, ker ni počivalo delo v tovarnah in raznih drugih obratih.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

V KAVARNI.

— Kaj? Vi mi kradete žličke in si drznete še trditi, da gre za pomoto? V čem pa je pomota?

— Mislil sem, da so srebrne, pa niso.

V pisarni.

— Kje ste pa bili tako dolgo?

— Pri brivcu, gospod šef. Ostriči sem se dal.

— Tako? Med uradnimi urami?

— Da. Lasje mi rasto tudi med uradnimi urami.

Novi lakaj.

Gospa ministrova: Drugič potrkajte glasno na vrata, predno vstopite, ker ni izključeno, da bi se baš preoblačila.

— Nič se ne bojte, milostiva, saj vedno pogledam skozi luknjico v ključavnici, predno vstopim.

Rudyard Kipling 36

Črna maska

Roman

— Tu po tehle vijugastih stopnicah, gospod, in skozi stolpič nad njimi, — je odgovoril Jim in pokazal z roko pot.

Toda na koncu stopnic se je ustavil in pritajeno kriknil od presenečenja.

— Vrata niso zaklenjena, — je zašepetal. — Ko sem bil včeraj tu, so bila zaklenjena in nisem jih mogel odpreti. To je čudno.

K sreči je bil ključ v ključavnici. Previdno je odklenil vrata in stopila sta na ploščato streho. Na robu strehe se je dvigal visok, štirioglat stolp, kraljujoč nad vsem gradom.

Hepburn je kmalu spoznal, da sta sama na strehi. Že je mislil, da sta se zaman trudila, ko je opazil na nasprotni strani ozek žarek luči. Odšel je z Jimom tja in zagledala sta odprta okna v stropu plesne dvorane. Slišala se je godba in topot plesalcev. Hepburn je videl del parketa, po katerem so se sukali plesalci.

— Naprej morava, Jim, — je zašepetal. — Bojim se, da ne bo nič.

Ko sta se pa vračala, je zaslišal, kako je Jim zadržal sapo. Ozrl se je in videl, kako kaže deček s prstom proti stolpu.

— Zdelo se mi je, da sem nekaj videl, gospod. Luč je bila.

Tudi Hepburn je videl — bila je ozka špranja, skozi katero je uhajala luč v temo. Spočetka je mislil, da je okence, v katerem se odraža luč s stropnega okna plesne dvorane. Čim se je pa približal, je spoznal, da to ni mogoče.

Prvo, kar je opazil, je bilo, da so vrata v stolp zaklenjena in da ga ni mogoče pregledati. Kljub temu, da sta nekaj časa napeto poslušala, se ni čulo od znotraj nič. Hepburn je stopil korak nazaj in se znova ozrl na stolp. Skozi špranjo se je še vedno videla luč. Nekdo je moral biti v stolpu in okno je bilo skrbno zagrnjeno.

— Moram dognati, kaj se godi v stolpu, — je zašepetal. Pokazal je na odprtino dobrih deset čevljev nad seboj. — Dovolite mi stopiti na vaša ramena, Jim. Morda se bo pa videlo, kdo je v stolpu.

Jim se je pripognil in Hepburn je stopil na njegova ramena tako, da so bile njegove oči v višini odprtine. Toda opazil ni ničesar. Zato se je uprl z nogo ob kamenje in plezal naprej. Čim je dosegel ploščat kamen nad odprtino, je zadel s komolcem v okno. Zdrznil se je.

K sreči je bilo steklo obrobljeno s svincem in se ni razbilo. Pripravljen je bil pri najmanjšem ropotu skočiti nazaj, toda slišal ni ničesar. Nekaj časa je zadrževal sapo, potem je pa globoko vzdihnil.

Počasi se je vzravnal. Da ohrani ravnovesje, se je moral tiščati zidu. Tipal je okrog sebe in nad seboj, da najde kako oporo ali prizidek, na katerega bi mogel zlesti. Toda stena je bila gladka tako, da se ni dalo plezati po ni. Videč, da više ne bo mogel splezati, je pokleknil previdno na kamen, na katerem je stal.

Videč, da je okno, ob katerem je klečal, samo priprto, je začel tipati z roko in končno je otipal kaveljček in odprl okno, kolikor se je dalo. Nagnil se je skozi odprto okno in napeto poslušal, toda vse je bilo tiho.

— Čudno, — je zamrmral sam pri sebi. — Rad bi vedel, kaj se tu prav za prav godi.

Previdno je zlezel skozi okno. Zid je bil zelo debel. Ni se motil, misleč, da pride skozi to okno na stopnišče.

Počasi je stopal po stopnicah. Zavedal se je dobro, da visi njegovo življenje na nitki in zato je bil skrajno previden. Ko se je znova ustavil, se je spomnil Rosamunde in njene bistroumnosti. Dekle je takoj spoznalo, da ji hoče Sandy prikriti resnico.

Njegova naloga je bila prekrižati Colensove račune, njega samega pa zasačiti. Nevarnost, preteča Fairfaxu, edinemu človeku na svetu, ki bi mogel pomagati Rosamundi in njeni materi, je bila prevelika, da bi jo smel prezreti. A Fairfax prispe jutri. Hepburn je krepko stisnil ustnice, ko je nadaljeval pot.

Zdelo se mu je, da se bliža vrhu stolpa. Šel je še mimo dveh okenc, potem je pa zagledal luč nad seboj. Za naslednjim vogalom so bila še vrata, ob njih pa štirioglato okence v steni. Skozi to okence je zagledal del pobeljenega stropa in senco moža na njem.

Ped za pedjo se je Hepburn približeval. Z ozkega hodnika so vodile posebne stopnice na streho. Prestopil je še nekaj stopnic in tedaj je lahko pogledal v razsvetljeno skrivališče.

Na mizi je stala električna svetilka. Blizu nje je stal mož s cigareto v ustih. Za mizo je sedel drugi neznanec. Z zagrnjenega okna visoko v steni sta viseli dve tenki žici, spojeni s slušalom, katero je imel mož za mizo na ušesih. Pred seboj je imel debel zvezek in svinčnik je naglo drsel po papirju.

Hepburn je takoj spoznal, da ima pred seboj izbornega stenografa, ki stenografira vso ameriško pogodbo in sploh vse, kar so govorili udeleženci konference.

Kaj je Hepburn videl

Hepburn se je po prstih vrnil. Kajti predno bi kaj ukrenil, je hotel obvestiti Sandyja. Colensov načrt je bil dobro premišljen. Največja nevarnost, edina resna nevarnost, ki je pretila Colensu, je bila po Hepburnovem prepričanju v onih desetih minutah, ko so pritrjevali mikrofon v knjižnici.

Potem je bilo pač lahko vtihotapiti dva moža po stopnicah v stolp, kajti v gradu so bili visoki gostje in služinčad je imela dovolj opraviti z njimi.

Ko se je Hepburn oprezno vračal po stopnicah, je nehote pomislil, da je Colenso izredno spreten in izurjen lopov. Njegov načrt je bil neverjetno enostaven. Ko je prispel do okna, skozi katerega je bil zlezel v grad, je zagledal v temi pred seboj Jimov obraz.

— Dva sta tu gori, — je zašepetal. — Povejte to Crozieru-Tatu. V stolpu sedi stenograf, ki stenografira vse, kar se govori na konferenci. O Colensu samem pa ni duha ne sluha. Počakam tu. Požurite se, prijatelj.

Jim Rexworthy je naglo odšel. Hepburn je čepel na stopnicah pod oknom in nestrpno čakal, da se vrne. Zdelo se mu je, da je minilo najmanj pol ure, predno je zagledal v temi dve postavi. Potem je začul Sandyjev glas:

— Torej si ju izvohal? Me slišiš dobro?

— Ne, govori glasneje, — je dejal Hepburn.

— Bilo bi najbolje zakleniti vrata in zapreti drugim pot na streho, — je predlagal Sandy. — Potem bi lahko ta dva lopova prijeli, ko se bosta vračala. Ti počakaj gori, če moreš. Pojdi za njima in napadi ju od zadaj, čim stopita za vrata, — je nadaljeval Sandy. — Ko opravimo z njima, jo mahnemo za Colensom.

— Ali veš, kje je? — je vprašal Hepburn.

— Pod drevjem blizu glavne ceste stoji velik avtomobil, — je odgovoril Sandy. — Čaka očividno na stenografski zapisnik o konferenci, da ga takoj odpelje. Nedvomno bo tam tudi Colenso, da se prepriča, če je vse v redu. In tudi mi bomo tam.

Jim mu je položil roko na ramo in Sandy je takoj razumel, da ne sme govoriti tako glasno.

— Kakšna pa sta lopova tu gori? — je vprašal. — Trd oreh, a?

— Ne, mehka kakor sir, posebno eden. Pa tudi drugi ni nič posebnega. Pač pa sem prepričan, da sta oborožena.

— Za orožje itak ne bo časa, — je dejal Sandy samozavestno. — Na tvoje povelje ju napademo z golimi rokami. Če ju kresneš ti s pestjo . . .

Pestovanje pri nas in drugod

Naš način pestovanja ni praktičen. — Žene drugih narodov pestujejo otroke drugače.

Če vidimo mlado mater pestovati otroka, ne smemo misliti, da so pestovale tako svoje otroke vse matere od pamtiveka in na vsem svetu. Naš način pestovanja iz zdravstvenega vidika ni posebno priporočljiv. Telo matere ali dojilje ne more kljubovati dokaj veliki teži, ki počiva na eni roki. Telo se pri pestovanju nagiba na eno stran. Pa tudi otrokovo telo se pri pestovanju na naš način nagiba na stran tako, da dobe šibkejši otroci pogosto skrivljeno hrbtenico, če jih pestuje mati ali ženska, ki pestovati ne zna. Naš način pestovanja pomeni tudi oviro pri delu. Žena, ki pestuje na naš način, ne more istočasno delati, ker ima prosto kvečjemu samo eno roko, pa še ta ni v polni meri sposobna za delo.

Kljub temu se pa način pestovanja pri nas ne izpremeni, in sicer zato ne, ker smo vajeni izražati ljubezen do človeka na ta način, da ga pritisnemo na prsa. Žene pritiskajo na prsa ne le ljubljene može, temveč tudi vsako drugo bitje, ki jim je drago, pa tudi živali in predmete. Kdo bi torej mogel braniti materi pritisniti na prsa otročiča? Če ga drži v ročju, ga vidi, gleda mu v oči, zabava se z njim in kramlja in zato je ta način pestovanja za duševno vzgojo otroka še najboljši. Če se bojimo za pravilno rast otroka, nadomestimo pestovanje z otroških vozičkom, kjer dete ravno leži. Poleg tega povijemo otroka, da imajo mehke koščice oporo. In samo ta način povijanja se pri raznih belih narodih razlikuje. Ponekod povijajo dojenčke trdno v pernice in jih ovijejo s povoji tako, da tvori dete nekako lutko. V naprednejših deželah povijajo otroke na rahlo, v toplejših krajih pa samo v plenice.

Pretežna večina mater v drugih delih sveta pa ne pestuje otrok na rokah. Pri nekaterih narodih čepi dojenček na materinem hrbtu, pri drugih ga drži mati ob strani ali pa se je oprijemlje z nožicami čez pas in je privezan, da ga ne izgubi. Ta način pestovanja se je ohranil povsod, kjer morajo žene težko delati. S pestovanjem bi izgubile preveč časa za delo, in zato pestujejo otroke tako, da imajo roke proste. Prisiljene so nositi otročiče vedno in povsod s seboj in nosijo jih tako, da jih to čim manj ovira. In res hodijo žene nekaterih narodov zelo daleč peš z otročiči na hrbtu. Če bi jih nosile v naročju, bi bila tako dolga pot izključena. To vidimo tudi pri naših cigankah. V vzhodni Aziji imajo delavke otročice med delom privezane na hrbtu. V Evropi si pomagajo delavke na ta način, da oddajajo otročiče v detske jasli, kjer so dobro spravljeni, dokler matere delajo.

Podgane povzročajo ogromno škodo

V vseh državah, posebno v onih, ki meje na morje, je postalo zatiranje podgan važen problem. Ameriška vlada je izdala poseben zakon, ki določa, da morajo v vsako ladjo, ki prispe v Ameriko iz tujega pristanišča, pustiti strupene pline, da ugonobe podgane. Ameriški biološki zavod pravi v svojih publikacijah, da so podgane človeku bolj nevarne nego levi, tigri, volkovi ali kače. Od Kristovih časov je podleglo okrog 2 milijardi ljudi kugi, ki jo prenašajo bolhe z okuženih podgan. Moderna zdravniška veda je glede zatiranja podgan brez moči. Podgane prenašajo tudi razne druge nalezljive bolezni. Po najnovejših ugotovitvah londonskega medicinskega zavoda prenašajo podgane na ljudi celo revmatizem.

Ameriški statistični uradi so izračunali, da odpade na vsakega moškega, žensko in otroka v Ameriki po ena podgana, in vse podgane napravijo v Ameriki letno za 200 milijonov dolarjev škode. Škodo, ki jo napravijo podgane vsako leto na svetu, znaša okrog 5 milijard dolarjev. Podgane spremljajo človeka povsod, potujejo po morju s parniki, po suhem pa v vagonih od mesta do mesta. Nedavno so našli celo v nekem evropskem potniškem letalu prvo podgano, kar priča, da človek celo v zraku ni varen pred to škodljivo golaznijo.

Pravi pacifist.

— Moj prijatelj pravi, da se ne bo nikoli oženil.

— To je najboljši dokaz, da je pristaš večnega miru.

Razlika.

— Praviš, da si razdrla zaroko s svojim fantom, ker se je vajino razmerje izpremenilo. Zakaj mu pa nisi vrnila prstana?

— Ker se moji prsti niso izpremenili.

Žrebanje v državni razredni loteriji

Dne 7. novembra so bile naslednje pri nas kupljene srečke izžrebane:

Din 2000.— je zadela srečka št. 84.564.

Po Din 500.— so zadele naslednje številke:

5.703, 5.725, 5.745, 7.627, 7.646, 7.656, 30,953, 30.956, 34.759, 40.540, 40.582, 14.109, 14,111, 14.119, 14.132, 17.902, 53.470, 53.490, 53.492, 55.824, 58.243, 17.913, 17.992, 20.044, 20.052, 30.926, 58.303, 58.308, 58.339, 66.652, 66.677, 66.683, 75.796, 84.506, 84.530, 84.630, 84.636, 84.662, 84.664, 91.712, 91.743, 91.776, 99.712, 99.716, 99.734, 99.742, 99.883, 103.133, 103.141, 103.184, 109.811, 109.827, 109.885, 115.602, 115.614, 115.615, 115.651, 120.156, 120.223, 120.260, 120.296, 123.825, 123.978, 99.780.

Žrebanje se bo vršilo od 8. decembra vsak dan. — Onim, ki jim bodo srečke izžrebane za mali dobitek, bomo zamenjali srečke za neizžrebane, da jim omogočimo igranje na visoke dobitke. To pa brezobvezno in le toliko časa, dokler bo kaj neizžrebanih srečk na razpolago. Izžrebane srečke nam je treba takoj vposlati.

Zadružna hranilnica r. z. z o. z., Ljubljana, Sv Petra cesta št. 19.

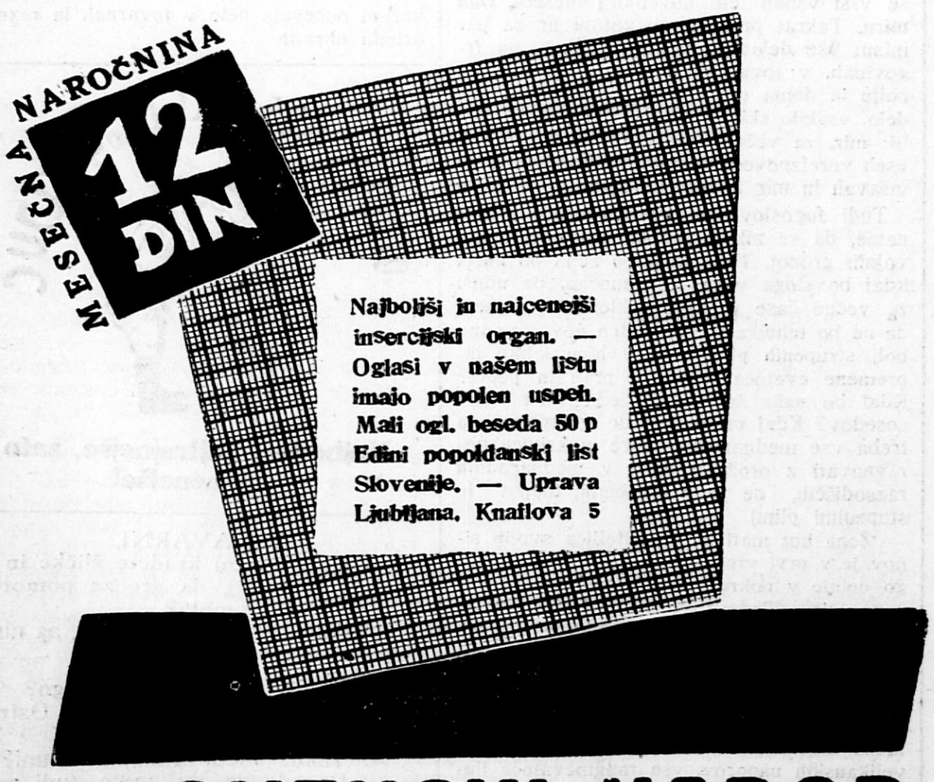

»Mali oglasi«

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znamkah. Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. — Najmanjši oglas Din 5.—

Srebrne krone
vsakovrstno zlato, zlatnike kupuje F. Čuden, Prešernova 1. 96/2

ILIRIJA drva, oglje

Ivan Pakiž, Ljubljana,
Pred Školjo 15,
nudi budilke (Weckerce) po Din 60.—. 3-letno jamstvo. 2307

Krojaškega vajenca
sprejme modni atelje. Reber št. 11 2458

Učenca
zdravega in krepkega, z lepo pisavo, dobrega računarja, po možnosti z meščansko šolo, dobrih staršev, takoj sprejme Ivan Florjančič, trgovina z mešanim blagom, Vojnik. 2455

Posestvo
24. novembra ob 12. uri prostovoljna dražba hiše s trgovino in gospodarskimi poslopji, 4 njive, travnik, 3 gozdi — vsako posebej. Pri Jerebu v Goreniji vasi št. 2 pri Ratečah. 2454

Korespondentka
z znanjem nemščine in hrvaščine, ki zna samsotojno korespondirati, nemško stenografirati, ki je verzirana v knjigovodstvu ter zna zlasti na »Adler« stroju naglo in spretno pisati, se takoj sprejme. Refilektiramo samo na pridno, pošteno in vestno moč. Ponudbe na upravo lista pod »Prvovrstna pisarniška moč«. 2425

L. Mikuš
LJUBLJANA Mestni trg 15
priporoča svojo zalogo dežnikov in solnčnikov ter sprehajalnih palic. Popravila se izvršujejo — točno in solidno —

20odstotne kronske bone
kupuje Pučka štedionica, založni zavod d. d., Osijek, Desatičina ul. 27. 97-L

Krasna Boxer psica
se je zatekla. Lastnik naj pride po njo k: Ladstätter, Domžale.

ILIRIJA premog

Stanovanje
v Stožicah, dveh sob, kuhinje in pritiklin, takoj oddam. Mesečna najemnina Din 500. Vpraša se pri M. Christof, Stan in dom (Vila Hrovat) od 6. do 7. ure zvečer. 2462

Premog
in DRVA najboljše vrste dobavlja
I. Pogačnik
Bohoričeva 5. Telefon 2059
94-L

Posestvo
8 oralov zemlje, zaradi odpotovanja prodam za 20.000 Din v Sv. Lenartu št. 13, oddaljeno 1 uro od Laškega. Interesenti naj se zglasijo v svrho ogleda pri Jos. Hladinu, Sv. Lenart št. 13 pri Laškem Točna pojasnila daje g. Milan Matić, Beograd, Kolarčeva ul. 9. 2453

ILIRIJA koks
Dunajska c. 46.
Telefon 28-20

Najem pekarne
Na najprometnejšem prostoru v Gospiću dam v najem ali v zakup pekarno, ali sprejmem solidnega in marljivega poslovodjo s kavcijo. S prodajo kruha je združeno tudi točenje alkoholnih pijač. Pojasnila daje lastnik Stjepan Pavelić, Gospić. 2444

Velika, zmožna tvornica za tekstilne stroje IŠČE pripravnega, v predilnicah za kratiko prejo in tvornicah sukna najbolje uvedenega
zastopnika,
ki naj, če le mogoče, razpolaga s poznanjem zadevnih strojev. Ponudbe pod: »W. M. 9492« na Rudolf Mosse, Wien I., Seilerstätte 2.

Za reklamo

prodajamo klobuke po Din 48·-

Klobuki za jesensko sezijo!
Najnovejši vzorci — najboljša kvaliteta!

NASL. A. ŠINKOVEC K. SOSS LJUBLJANA, MESTNI TRG

Vaš interes pride popolnoma do veljave, če oglašujete v edinem in najstarejšem slovenskem popoldnevniku **Slovenski Narod**

Urejuje: Josip Zupančič. — Za »Narodno tiskarno«: Fran Jezeršek. — Za upravo in inseratni del lista: Oton Christof. — Vsi v Ljubljani.